

Handläggare
Elvira Laneborg

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2020-04-09

Ärendebeteckning
VMN 2020/0002

Vatten- och miljönämnden

Yttrande över betänkandet SOU 2019:63 - Mer biogas! För ett hållbart Sverige.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar kommunledningskontorets yttrande som sitt och överlämnar det till Infrastrukturdepartementet som Kalmar kommuns yttrande över betänkandet SOU 2019:63 – Mer biogas! För ett hållbart Sverige

Bakgrund

Kalmar kommun har, den 20 januari 2020, ombetts lämna synpunkter på betänkande SOU 2019:63 Mer biogas! För ett hållbart Sverige. Kalmar kommun har beviljats anstånd att lämna svar senast 2020-05-09. Ärendet behandlas av Vatten- och miljönämnden den 23 april och av Kommunstyrelsen den 5 maj. Biogas framställs genom rötning av organiskt material som gödsel, avloppsslam, matavfall och avfall från livsmedelsindustrin. Gasen framställs ofta lokalt och nära tankstället eller den industri där den används. Biogas är förnybart och kan ersätta fossil energi inom många områden, bland annat som fordonsbränsle.

Biogas i Kalmar kommun

Kalmar kommun har arbetat strategiskt och operativt med biogas under mer än 20 år. Vid kommunens reningsverk startades biogasproduktion redan på 1960-talet, ett första tankställe för fordon kom 1998 och samma år inskaffades kommunen sina första gasfordon. 2007 startade några lantbrukare norr om Kalmar en affärsutvecklingsgrupp om biogas, och 2014 stod den gemensamma anläggningen More Biogas i Läckeby färdig, där kommunen, via bolaget Kalmar Energi, en av delägarna tillsammans med lantbrukarna själva. Samma år, 2014, startade också insamling av matavfall. 2014 är även året då biogas och el blir prioriterade bränsleval enligt kommunens upphandlingspolicy. Idag är kommunens egen fordonsflotta till 75 % förnybar och ungefär vart tredje tjänstefordon körs på biogas. Kommunen bedriver även ett aktivt främjandearbete som syftar till att få till stånd ytterligare produktion i den södra kommundelen och driver även ett länsgemensamt kommunikationsprojekt. Här är målen bland annat för att öka kunskapen om biogas i samhället och få till minst en

biogasmack i varje kommun i Kalmar län. Det finns en bred politisk uppbackning för biogas och ett betydande lokalt intresse bland lantbrukare.

Nya mål för biogas

Biogasmarknadsutredningen är en gedigen beskrivning av läget för biogas i Sverige och pekar på flera viktiga aspekter för att kunna utnyttja biogasens fulla potential som del i omställningen till ett hållbart samhälle. Utredningen föreslår ett *kvalitativt* mål om att biogasen på ett ändamålsenligt sätt ska bidra till att energi- och klimatmålen nås. Dessutom föreslås ett *kvantitativt* mål om att Sverige 2030 ska producera 10 TWh biogas, varav 7 TWh biogas genom rötning och 3 TWh biogas och andra förnybara gaser via andra tekniker.

Nya styrmedel

Till målet föreslås ett antal ekonomiska styrmedel. Styrmedlen ska stimulera ny produktion och förädling av biogas. Ett första stödpaket består av en bibehållen skattebefrielse för biogas i kombination med premier för produktion av gödselgas, uppgraderad biogas respektive förvätskad biogas. Ett andra stödpaket är inriktat på att stötta produktion av förnybara gaser (inklusive biogas) med andra tekniker än rötning – och därmed ge chans åt utveckling av ny/omogen teknik.

Gödselgaspremien föreslås uppgå till 40 öre/KWh biogas producerad av gödsel. Uppgraderingspremien på maximalt 30 öre/KWh ges för uppgraderad biogas, dvs biogas som håller tillräcklig kvalitet för att användas som fordonsbränsle och/eller i industri där den ersätter bensin, diesel eller naturgas. Förvätskningspremien föreslås bli max 15 öre/KWh och ges till rågasproducent som gör flytande biogas. Samtliga premier ska vara fasta och ej variera beroende på antalet sökande.

Premierna ska delas ut till mottagaren under en 10 årsperiod. Stödperioden föreslås kunna påbörjas from 2021 till som senast 2030. Det innebär i praktiken ett stödpaket till biogasproduktion under en 20 årsperiod.

Kostnad och finansiering

Utredningen föreslår att ett nytt anslag anslås i budgeten, ”Biogaspremier” och att det finansieras genom omfördelning av andra anslag. Kostnaden för de föreslagna premierna beräknas till 500 miljoner kronor under år ett för att sedan stiga till 700 miljoner kronor år två. För att finansiera förslagen föreslås en omflyttning av befintliga anslag för klimatinvesteringar, energiforskningsanslaget och anslaget för miljöförbättrande åtgärder inom jordbruket. Om stödpaketet får önskad effekt kommer både biogasproduktionen och kostnaden för systemet att öka. På sikt föreslår man att en höjning av skatten på fossila bränslen övervägs för att täcka detta och för att omställningen inom transportsektorn ska kunna ske inom sektorn.

Yttrande

Biogasen, liksom en rad andra förnybara bränslen och energikällor, är en viktig pusselbit för att kunna nå Kalmar kommuns mål om fossilbränslefri kommun 2030 och kommunens samt Sveriges mål om nettonollutsläpp till 2045. Kalmar kommun kan bidra till det nya produktionsmålet om 10 TWh biogas, genom

främjande arbete för mer lokal biogas produktion i Södermøre, arbetet för fler tankställen och genom fortsatt egen användning av biogas i fordon.

Biogasen bidrar till en mängd nyttor i samhället. En netto nytta, skapad av minskat läckage av metan och lustgas om gödsel används för biogasproduktion istället för att lämnas obearbetad, har i utredningen beräknats till mellan 0,39 och 2,52 kr/KWh. Därtill kommer flera kvalitativa nyttor så som mer cirkulär ekonomi, inhemskt producerat bränsle, regional tillväxt, stärkta gröna näringar, landsbygdsutveckling, nya och kompletterade inkomster till jordbruket, ökad produktion av ekologiska varor, ökad konkurrenskraft, minskat behov av mineralgödsel och en ökad försörjningstrygghet.

I Kalmar kommun och Kalmar län i stort är biogasen extra samhällsviktig. Det finns goda förutsättningar för att göra biogas från gödsel eftersom djurhållningen i området är stor och lantbruket en viktig näringsgren. När gödsel används till biogas uppnås en dubbel miljönytta, dels genom att biogasen - om den uppgraderas till fordonsgas - kan ersätta fossila bränslen och dels genom att näringsläckage till vattendrag och hav minskas när gödseln hanteras mer effektivt. Att minska läckage av näringsämnen till Östersjön är en miljövinna både lokalt och globalt. Det finns även andra intressanta substrat i regionen, bland annat slakteriavfall. Sammanfattningsvis bidrar biogas till både utsläppsminskningar och till en lokal och regional tillväxt.

Trots biogasens många samhällsnyttor är kunskapen om biogas fortfarande ganska låg och det finns därför fortsatt behov av att arbeta med främjande och kunskapshöjande insatser.

Kalmar kommun ställer sig i allt väsentligt bakom utredningens förslag. Det är en gedigen utredning som väl belyser biogasens positiva effekter för fossilfrihet och hållbar utveckling och förslagen ligger väl i linje med de kommunala målen om fossilbränslefri kommun 2030.

Kalmar kommuns synpunkter:

- Utredningen ger en grundlig bild över situationen för biogas i Sverige med omnejd idag och Kalmar kommun stödjer de förslag som lagts fram för att stärka biogasens roll i omställningen.
- Det är av högsta vikt att skattebefrielsen för biogas kvarstår. Biogasen behöver fortsatt stöttning för att kunna konkurrera ut fossil naturgas som påverkar klimatet negativt.
- Det är viktigt med långsiktighet och tydlighet för såväl befintliga som nya aktörer på biogasmarknaden. Biogasstöd 2018 och biogasstöd 2019 har varit 1-åriga stöd vilket lett till osäkerhet kring produktionens framtidsutsikter. Att producenterna kan planera flertalet år framåt minskar risken för bakslag och nedstängning av produktion av förnybar energi.
- Det är viktigt att de nya premierna finns tillgängliga under en 10-årsperiod och utan tidsglapp mot befintliga styrmedel. Marginalerna inom branschen är små och störningar med inkomstbortfall kan få stora konsekvenser.

- Nedtrappning av stödet till förvätskning får inte ske för snabbt. Kalmar kommun ser att det måste ske i takt med att efterfrågan ökar men inte snabbare än att ökningstakten bibehålls.
- Den offentliga sektorn måste leva upp till den förebild som sektorn förväntas vara, det gäller exempelvis omställningen av egna fordonsparken som måste påskyndas. Den rådighet som kommuner m fl har att ställa krav på biogas och eller annat förnybart bränsle måste tas tillvara. Kommuner behöver även göra konkreta insatser för att påverka lokalt näringsliv och invånare att delta i omställningen. Kalmar kommun gör detta och ser att det går hand i hand med ekonomisk och demografisk utveckling.
- Utredningen tar fasta på produktion av biogas vilket är naturligt med tanke på uppdraget. Men för nya bränslen i likhet med andra marknadsintroduktioner, behövs ett simultant fokus på konsumtionsledet för att få till helhet och balans. Kalmar kommun efterlyser därför fler åtgärder för att stimulera efterfrågan på biogas. Det kan göras genom att ytterligare visa möjligheterna för inhemsk innovation kring biogas och exportmöjligheter av grön teknik. Sverige har goda och undervärderade möjligheter att tillföra Europa och resten av världen kompetens och erfarenheter kring biogasanvändning och biogasproduktion.
- Det är naturligt att Jordbruksverket tar hand om hanteringen av de nya biogaspremierna men myndigheten måste tilldelas tillräckliga resurser för en effektiv beslutsgång och utbetalningstakt.
- Hanteringen av tillstånd för biogasanläggningar föreslås koncentreras till färre länsstyrelser. Kalmar kommun ser att Länsstyrelsen i Kalmar län har erfarenhet av dessa prövningar och kan vara en av de utvalda myndigheterna. Det förstärks av att jordbrukssektorn är en viktig sektor i länet. En vägledning från Naturvårdsverket är också välkommet för att ge tydligare samsyn kring tillsyn över biogasanläggningar.
- På sikt bör stödsystem och regelverk synkroniseras mer mellan Sverige och dess grannländer så att lika förutsättningar gäller. Till dess är det centralt som utredningen föreslår att se till att svenskproducerad biogas inte missgynnas mot importerad.

Elvira Laneborg
Miljöutvecklare

Bilagor
Remiss